

ponti acélmű Sajókeresztúr térségében, acélszállítás torpedó üstben stb.). Nem így történt, hogy miért – no comment. Nos 1980-ban megindult az iparág lejtmenete, amit a rendszerváltás csak felerősített. Sajnos az iparág egyre nehezebb helyzete is azokat sújtotta, illetve sújtja, akiknek semmi lehetőségük nem volt az alapvető folyamatokat befolyásolni.

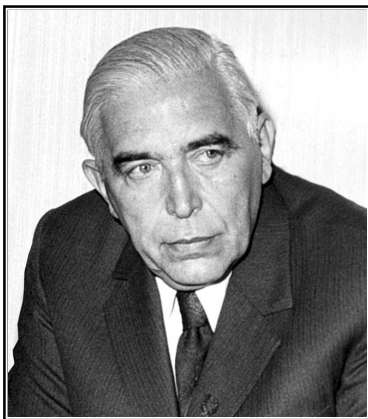
Milyen szakmai és egyetemi oktatási kitérési lehetőségeket látsz? Milyen tanácsokat adsz a Kohászati Lapok olvasóinak – az egyetemistáknak, a pályakezdő és a pályájukat művelő kollégáknak?

• Ne áltassuk magunkat, Magyarországon a belátható jövőben jelentősebb acélipari beruházás csak a Dunai Vasműben képzelhető el. Az

elektromos autók forradalmi áttörése miatt elképzelhető a hazai rézbányászat fejlődése és az ehhez kapcsolódó beruházások. Az egyetemen már most célszerű lenne ilyen irányban fejleszteni. Az oktatói háttér jelenleg biztosított.

Imre József

Száz éve született Gillemot László akadémikus

A száz éve született *Gillemot László* tiszteletére a BME Anyagtudomány és Technológia Tanszék vezetőjének javaslatára ez az év centenáriumi emlékévvé nyilvánították. Illő és kívánatos, hogy Gillemot professzorról a kohászat is megemlékezzen, mert Gillemot professzornak szakmánk területén is elévülhetetlen érdemei vannak. Rá már csak az idős korosztály emlékezik. E sorok írójának a Fémipari Kutató Intézetben 15 évig tisztelt és szeretett igazgatója volt.

Gillemot László Budapesten született 1912. október 7-én, meghalt 1977. augusztus 20-án. Egyetemi tanulmányait az akkori nevén a Magyar Királyi József Nádor Műszaki Egyetemen végezte 1930–35-ben. Az utóbbi évben szerezte meg jeles gépészmérnöki diplomáját. Széleskörű érdeklődésére és műveltségére jellemző, hogy gimnazista korában az országos matematikai tanulmányi versenyen – *Hajós Alfréd* mögött – a 2. helyezést érte el, és hogy műegyetemistaként az akkori Pázmány Péter Tudományegyetemen rendkívüli hallgatóként fizikai, matematikai és filozófiai tanulmányokat is folytatott.

1935-ben rövid ideig a Standard Villamossági Művekben dolgozott, de ez év novemberében már a Mechanikai Technológia Tanszéken találjuk. Itt először gyakornok, tanársegéd, majd adjunktus. Tanszékvezetője, *Misángyi* professzor 1944 végén Németországba távozott, és szerencsétlenül magával vitte a műegyetemi hallgató-ság egy részét. Gillemot-t adjunktusként megbízták helyettes tanárnak. Ezután pályája szédületes gyorsasággal emelkedett. Pályázattal hamarosan és véglegesen elnyerte a tanszékvezetést. 1947 szeptemberében már egyetemi rendkívüli tanár, ez év novemberében pedig egyetemi nyilvános rendes tanár, ami megfelel a mai tanszékvezető egyetemi tanári címenek. De mindeközben tovább képezte magát, 1941-ben műszaki doktor: a Hegesztés röntgenvizsgálata c. disszertációjával, melynek reprint kiadását az Akadémián a Gillemot-emlékülés minden résztvevője megkapta ajándékba.

1944-ben egyetemi magántanár lett. 1948-ban beválasztották az akkor megalakult Magyar Tudományos Tanács tagjai sorába. A Nehézipari Központban megalakulásától megszüntéig a tudományos osztály vezetője volt, egyetemi állásával párhuzamosan. 1949-ben az MTA levelező tagja lett. Székfoglalójának témája: A gömbszemcsés grafit kristályosodása (I. Öntöde, 2. 1951. 3. sz. 49–56. old.).

1965-ben az MTA rendes tagja lett, székfoglalójának témája: A fémek tulajdonságainak jellemzése a fajlagos alakváltozás munkájával. 1949-ben megkapta a Kossuth-díj arany fokozatát a hegesztett szerkezetű Kossuth-híd építésével kapcsolatos

röntgenvizsgálatokért, 1957-ben pedig a Kossuth-díj ezüst fokozatát a hazai nyersanyagokon alapuló titányártási technológia kidolgozásáért és kísérleti megvalósításáért.

Elnöke volt az MTA Kohászati Főbizottságának, majd Gépészeti Főbizottságának, valamint az MTA Elméleti Technológiai Bizottságának. Tagja volt a Kohó- és Gépipari, a Nehézipari és a Művelődési Minisztériumok kollégiumának, a Vasipari Kutató Intézet tudományos tanácsának. Az OMFB elnöke mellett működő Műszaki Kutatásokat Koordináló Bizottságnak ügyvezető alelnöke volt. 1954–57 között a Mémöki Továbbképző Intézet elnöki tisztségét is betöltötte.

Munkásságát külföldön is értékelték. Tagja volt az International Institut of Welding (London) kormányzó tanácsának, e szervezet alelnöke volt 1971–77 között. Tagja volt a következő egyesületeknek: Metals Society (USA), a C.I.E.P. College International pour Etude Scientifique des Techniques de Production Mecanique-nek (Párizs), a Congress of Fracture-nak (Japán). Elnökként betöltötte e szervezet Magyar Nemzeti Bizottságának elnöki posztját. A Jugoszláv Tudományos Akadémia levelező tagjának választotta.

A Gépipari Tudományos Egyesületben 1958-ban megkapta a Pattantyús Á. Géza-éremet, a Bánki Donát-emlékérem arany fokozatát pedig 1975-ben. Kétszer kapott (1965, 1967) az Oktatásügy Kiváló Dolgozója kitüntetést. 1972-ben a Munka Érdemrend arany fokozatával jutalmazták. Birtokosa volt a Francia Tudományos Akadémia kitüntetése parancsnoki fokozatának (1966), a Society of Fracture-nak.

Szívesen foglalkozott kohászati témákkal is, mutatja ezt két Kossuth-díjának előbb ismertett indoklása is, valamint első akadémiai székfoglalója. Gillemot professzor legnagyobb érdemének tartom, hogy minden hazai előzmény nélkül megszervezte hazánk első két kutatóintézetét. 1948-ban megbízták az akkori nevén Alumínium és Könnyűfémipari Kutató Intézet (későbbi nevén Fémipari Kutató Intézet, végül Aluterv-FKI), majd egy évvel később – az azonos komplexumban lévő – Vasipari Kutató Intézetet (későbbi nevén Vasipari Kutató és Fejlesztő Vállalat) vezetésével. Az egymástól független két kutatóintézetnek igazgatója volt, az előbbinek 1969 júliusáig, az utóbbinak 1952 szeptemberéig. A két intézet a mai viszonyokhoz képest elképzelhetetlen gyorsasággal épült fel és lett berendezve. A két intézet egyidejű felavatására 1951. szeptember 2-án került sor. Mindez Gillemot professzor elvülhetetlen érdeme, jellemző kitűnő szervezőképességére és hihetetlen munkabírására, hiszen három intézménynek volt egyidejű vezetője. Ezen túl jutott még ideje arra is, hogy egyesületünkben megszervezze az Alumínium Szakosztályt (1949. febr. 9.), melynek első elnöke volt 1952 februárjáig. Ez ekkor alakult át a mai Fémkohászati Szakosztálya. Az Alumínium Szakosztály a Fémkuttal közösen új szaklapot jelentetett meg, az Alumíniumot. Szakosztályi elnöksége alatt Gillemot prof. a választmányának is tagja volt.

Ezért volt okos, hogy a mai utód-tanszék Gillemot-centenáriumát évét szervezte, mert a mai fiatal és középkorú szakemberek erről az időszakról vajmi keveset tudnak. A kezdeménye-

zéshez egyesületünk is csatlakozott, részben e megemlékezés megírásával, részben azzal, hogy eddig két szakosztályunk, a Fémkohászati és az Öntészeti ünnepélyesen megemlékezett Gillemot akadémikusról.

Az emlékévként a professzor tanszék előtti mellszobrának koszorúzásával kezdődött. Ezt 2012. május 14-én a Gillemot László Tudományos Emlékonferencia követte az MTA dísztermében, melyet főleg az idősekből, de mai hallgatókból és doktoranduszokból is álló hallgatóság teljesen megtöltött. Az egész napos rendezvény délelőttjén *Verő Balázs* elnökölt, mint a konferencia társelnöke, egyben mint az MTA Műszaki Tudományok Osztálya Anyagtudományi és Technológiai Tudományos Bizottságának elnöke. Mindenekelőtt üdvözölte a Gillemot család megjelent tagjait: *dr. Gillemot Ferenc* és *László okl. gépészmérnök*öket, valamint *Várkonyiné Gillemot Katalint*. Ezt különben minden előadó megismételte.

A megnyitót és köszöntéseket után *Ginszler János* egyetemi tanár, az MTA rendes tagja tartotta meg előadását: Gillemot László (1912–1977), életéről és művéről családi és társadalmi fotók kíséretében. Kitért a professzor kimagasló előadóképességére, jellemző humorára, amely élénk derűtséget váltott ki.

Tóth László egy. tanár A műszaki anyagvizsgálat fejlődésének 100 éve Magyarországon c. előadásában beszélt a roncsolásmentes vizsgálatok dinamikus fejlődéséről, a kontrakciós munkával kapcsolatos kutatásokról.

Danyi József, a Kecskeméti Főiskola rektora: A gépészeti képlékenyalakítás fejlődésének 100 éve Ma-

gyarországon c. előadását Rejtő professzor munkásságával kezdte, de megemlékezett Geleji akadémikus érdemeiről is, folytatva a korszerű törésmechanikával, a fémek törése okainak vizsgálatával.

Gáti József, az Óbudai Egyetem kancellárja, a GTE Hegesztési Szakosztályának elnöke méltatta a bevonatolt és volfrám elektróda, az argon-védőgázos eljárások, a kétpálcsás eljárás, az alumínium-hegesztés és az automatizálás jelentőségét.

Ezt követően a szervezők, az MTA, a Magyar Roncsolásmentes Vizsgálati Szövetség és a BME már említett tanszéke ebédre invitálta a résztvevőket.

A délutáni plenáris ülés elnöki posztját *Dévényi László* tanszékvezető, társelnök vette át.

Verő Balázs a kohászat és öntészet 100 éve hazánkban c. előadásában a súlypontot az utóbbi évtizedekre és a jelenre tette. Bevezetesként Gillemot professzor 147 dolgozatát csoportosította szakirányok szerint: tudománypolitika, felsőoktatás, bauxit-feldolgozás, titánkohászat, roncsolásmentes anyagvizsgálat, hegesztés, anyagfejlesztés, mechanikai anyagvizsgálat (törésmechanika) és képlékenyalakítás (52), méretezés. Majd az ISD Dunaferr, a ALCOA Kőfém Kft., a Fémalk Kft., a Magyarmet Finomöntöde Bt. működését vette górcső alá.

A további négy előadás kevésbé érinti a kohászokat, ezért ezek ismeretetésétől eltekintek.

Befejezésül még két megjegyzés: október–novemberben a BME-n Gillemot-emlékkiállítás lesz, míg október 8-án Gillemot-emlékülés.

Dr. Pilissy Lajos tiszteleti tag

Az OMBKE Öntészeti Szakosztálya

megalakulásának 60. évfordulója alkalmából
2012. szeptember 22-én kiállítással egybekötött ünnepi

Emlékülést

tart az Öntödei Múzeumban.

A Szakosztály az elmúlt 10 év eseményeit az „50 éves könyv” kiegészítéseként összefoglalja, és ezt a Kohászati Lapokban megjelenteti.
A részletes programot a későbbiekben teszik közzé.